

ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม
Health Literacy and Coronavirus Disease 2019 Prevention Behaviors
of Secondary School Students in Samut Songkhram Province

นิวัฒน์ ทรงศิลป์^{1*}, นฤพันธ์ จันทรวาน¹, ฮิดายะห์ เจ๊ะแว¹

Niwat Songsin^{1*}, Naruephan Chanduan¹, Hidayah Chewea¹

สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา¹

Department of Public Health, College of Allied Health Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University¹

(Received: April 10, 2024; Revised: July 7, 2024; Accepted: August 18, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 373 คน ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับดีร้อยละ 50.9 พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดีร้อยละ 46.4 นอกจากนี้ยังพบว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($r = .656, p < 0.001$) ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อการยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและสร้างพฤติกรรมการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการจัดโครงการหรือกิจกรรมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: Niwat.so@ssru.ac.th เบอร์โทรศัพท์: 064-652-4493)

Abstract

This research aimed to study health literacy and coronavirus disease 2019 prevention behaviors, as well as relationship between health literacy and coronavirus disease 2019 prevention behaviors among secondary school students in Samut Songkhram province. The samples consists of 373 secondary school students in Samut Songkhram province, selected by stratified sampling. Data were collected using questionnaires, and analyzed by descriptive statistics and Pearson's correlation coefficient.

The results found that the samples had good health literacy at 50.9%. Coronavirus disease 2019 prevention behaviors were at a good level, accounting for 46.4%. Furthermore, it was found that health literacy had a statistically significant positive correlation with coronavirus disease 2019 prevention behaviors ($r = .656, p < 0.001$). The findings of this study can be utilized to formulate plans for enhancing health literacy and promoting coronavirus disease 2019 prevention behaviors. In addition, the results can be applied for organizing projects or activities to enhance health literacy of secondary school students in the future.

Keywords : Health literacy, Coronavirus Disease 2019 Prevention Behaviors, Secondary School Students

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญของโลกส่งผลกระทบต่อทุกช่วงอายุในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกประมาณ 545 ล้านคนและมีจำนวนผู้เสียชีวิตกว่า 6.3 ล้านคน องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่เป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (PHEIC) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และต่อมา WHO ได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 โดยประเทศที่มีการติดเชื้อสูงสุด 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย บราซิล ฝรั่งเศสและเยอรมนี (World Health Organization, 2020) สำหรับประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2563 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากกว่า 4.5 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตกว่า 30,620 คน คิดเป็นอัตราการเสียชีวิตจากโรคนี้อยู่ที่ ร้อยละ 1.65 ซึ่งมีผู้ป่วยยืนยันอยู่ลำดับที่ 138 ของโลกและลำดับที่ 7 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคที่มีช่องทางการติดต่อได้ง่ายและควบคุมยากผ่านระบบทางเดินหายใจ จากการไอ จาม และการสัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ (Doung-ngern et al., 2020) ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น คือการมีพฤติกรรมเสี่ยงและพฤติกรรมป้องกันโรคที่ไม่ถูกต้องของแต่ละบุคคล ซึ่งพฤติกรรมป้องกันโรคที่สำคัญและสามารถช่วยลดโอกาสการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สำคัญมี 5 หลักการสำคัญคือ เว้นระยะห่างไว้, ใส่แมสก์กัน, หมั่นล้างมือ, ตรวจวัดอุณหภูมิ, และใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ (กรมควบคุมโรค, 2564)

สำหรับประเทศไทยมีรายงานสถานการณ์ที่พบผู้ป่วยช่วงอายุ 10-19 ปี ที่เป็นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 31,041 ราย และมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะส่งผลกระทบต่อภาวะทางสุขภาพโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเรียนการสอนหนังสือร่วมกัน ในชั้นเรียนมีโอกาสที่จะสัมผัสใกล้ชิดกัน ไอจามใส่กัน ใช้ของร่วมกันและมีความอิสระต้องการพื้นที่ ความเป็นส่วนตัว กลุ่มวัยนี้เป็นวัยที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ง่าย เนื่องจากมีความอิสระ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ (อินทิตา อ่อนลา และคณะ, 2565) ปัจจุบันการสาธารณสุขไทย ให้ความสำคัญกับความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนมากขึ้น เนื่องจากความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นทักษะ ทางด้านปัญญาหรือสังคม ในการสร้างแรงจูงใจหรือความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับมาไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลของการปฏิบัตินั้นส่งผลต่อสุขภาพ ตลอดจนนำไปสู่การตัดสินใจ ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม (ขวัญเมือง แก้วคำเกิง, 2561) เพราะฉะนั้นการยกระดับ ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง เข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น จนนำไปสู่การตัดสินใจ แสดงพฤติกรรมสุขภาพอย่างเหมาะสม (กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข, 2564) โดยจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าบุคคลที่มีความรอบรู้ทางสุขภาพในระดับต่ำ จะมีพฤติกรรมสุขภาพในระดับต่ำด้วยเช่นกัน (ทรงพรรณ จินาพงศ์ และ ภัทธารุท ขาวสนิท, 2563) ดังนั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อที่จะได้ดำเนินการ คัดกรอง เฝ้าระวัง และควบคุมป้องกันโรคไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรค

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าพฤติกรรมดูแลสุขภาพและการติดตามผลด้านสุขภาพ อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพ (ทศพล ชำนาญกิจ และคณะ, 2566) และยังส่งผลทางตรงต่อวิถีการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี จากการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่าบุคคลที่มีความรอบรู้ ด้านสุขภาพในระดับต่ำมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การไม่รู้จักป้องกันตนเอง การฉีดยาวัคซีน เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น (สุภาภรณ์ วงษ์, 2564) และพบว่านักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับสูงและมีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ระดับกลาง (ร่ำพิง นุ่มสารพัฒน์, 2565) ถึงแม้ว่าสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย จะดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคประจำถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ยังคงสำคัญคือ การดำเนินงานควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการนำไปสู่วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ให้ปลอดจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการได้รับการ ฉีดวัคซีนทั้งเข็มปกติและเข็มกระตุ้นครอบคลุมทุกช่วงวัย เพื่อที่จะสามารถป้องกันการติดเชื้อ การป่วยหนัก และเสียชีวิตได้ (ดาวรุ่ง เยาวกุล และคณะ, 2565) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาทำให้ผู้วิจัยสนใจ ที่จะศึกษาความสนใจที่ศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากในปัจจุบันยังมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากข้อมูลสถิติมีผู้ป่วยสะสมอยู่ที่ 27,979 ราย หรือเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ 260 รายต่อวัน เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่าช่วงอายุ 15-19 ปีเฉลี่ยร้อยละ 21.2 ซึ่งพบมากกว่าทุกช่วงอายุ อีกทั้งในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตนอกบ้านกับกลุ่มเพื่อนค่อนข้างมากและการไม่สวมใส่ หน้ากากอนามัยน้อยลงทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ (กรมควบคุมโรค, 2566)

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในประเทศไทยมีทั้งหมด 3 อำเภอมีการดำเนินการติดตามเฝ้าระวังและคัดกรองกลุ่มเสี่ยงโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการเยี่ยมติดตามกลุ่มเสี่ยงที่บ้านอย่างทั่วถึง รวมถึงการปฏิบัติงาน ณ จุดคัดกรองของชุมชน และให้บริการการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ปี 2563 จังหวัดสมุทรสงครามมีการแก้ไขปัญหาและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นภายในจังหวัด มีมติให้สถานศึกษาใช้วิธีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลายทางจังหวัดได้มีคำสั่งให้นักเรียนกลับมาเรียนยังสถานศึกษาเฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่นักเรียนและบุคลากรได้รับการฉีดวัคซีนครบ 2 เข็ม หรือมากกว่าร้อยละ 90 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม, 2566) เพื่อป้องกันและควบคุมความรุนแรงของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและสร้างพฤติกรรมในการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการจัดโครงการหรือกิจกรรมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

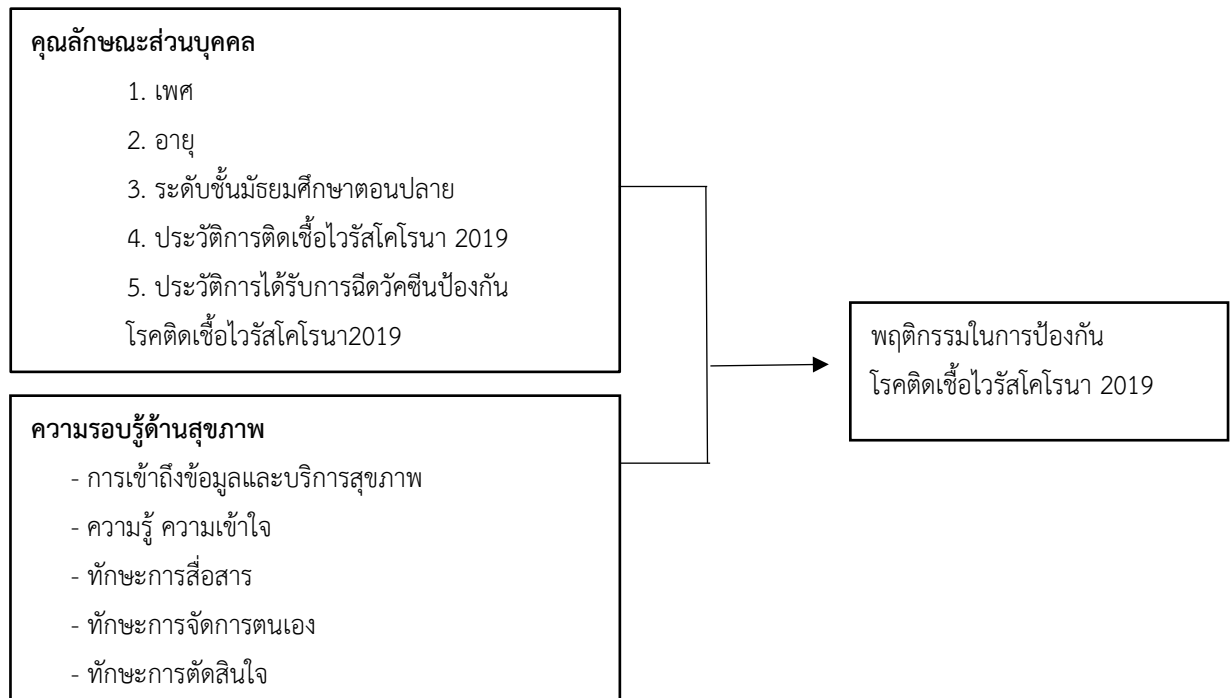
วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงครามมีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับดี และพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดี
2. ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงพฤศจิกายน 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนทั้งหมด 1,859 คน ประจำปีการศึกษา 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร-สมุทรสงคราม, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครและสมุทรสงคราม และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 319 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้มีการกำหนดค่าการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17 ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างสุดท้ายคือ 373 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยหน่วยการสุ่ม คือ ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนทั้ง 3 อำเภอ ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครและสมุทรสงครามสุ่มมาได้ อำเภอละ 2 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 6 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ขั้นตอนที่ 2

การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยหน่วยการสุ่ม คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นตอนที่ 1 โรงเรียนละ 62 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ด้วยวิธีการจับฉลากห้องเรียนเพื่อให้ทางโรงเรียนสะดวกในการให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า คือ (1) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (2) นักเรียนยินยอมให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัย โดยเกณฑ์การคัดเข้า คือ เป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงครามที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปี และสามารถสื่อสารและตอบแบบสอบถามได้ครบทุกข้อ ส่วนเกณฑ์การคัดออก คือ วัยรุ่นที่รู้สึกไม่สบายใจ อึดอัดในการตอบแบบสอบถามและมีปัญหาทางสุขภาพจิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
 ประติการได้รับการฉีดวัคซีน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลักการ 3อ.2ส.ของกลุ่มวัยทำงานในหมู่บ้านปรับเปลี่ยนสุขภาพ โดยมีการแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ของกองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 (กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข, 2563) จำนวน 24 ข้อ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ คะแนนเต็ม 120 คะแนน ซึ่งมีการแปลผลระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพในภาพรวม ดังนี้ หากผลรวมของคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60.0 คือ ระดับไม่ดี หมายถึง เป็นผู้มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดี ร้อยละ 60.0-70.0 คือ ระดับพอใช้ หมายถึง เป็นผู้มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเล็กน้อยและอาจจะมีการปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดีได้ถูกต้องบ้าง ร้อยละ 70.0-80.0 คือ ระดับดี หมายถึงเป็นผู้มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงพอและมีการปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดีได้ถูกต้อง และมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ ระดับดีมาก หมายถึง เป็นผู้มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มากเพียงพอและมีการปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดีได้ถูกต้องและยั่งยืนจนเชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบประเมินความรู้ด้านสุขภาพตามหลักการ 3อ.2ส. ของกลุ่มวัยทำงานในหมู่บ้านปรับเปลี่ยนสุขภาพ โดยมีการแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ของกองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 (กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข, 2563) เป็นมาตรวัดประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 18 ข้อ โดยการแปลผลพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวม ดังนี้ หากผลรวมของคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60.0 คือ ระดับไม่ดี หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ถูกต้อง ร้อยละ 60.0-70.0 คือ ระดับพอใช้ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ถูกต้อง ได้ถูกต้องเป็นเล็กน้อย ร้อยละ 70.0-80.0 คือ ระดับดี หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่ และมากกว่าร้อยละ 80.0 คือระดับ ดีมาก หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ถูกต้อง ได้อย่างถูกต้องสม่ำเสมอ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) เท่ากับ 0.92 ทั้งฉบับ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) หลังจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อนุมัติรับรองผู้วิจัยประสานงานทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามและหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเพื่อให้นักกลุ่มตัวอย่างลงนามแสดงความยินยอมก่อนการตอบแบบสอบถาม
- 3) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและหนังสือยินยอมไปยังแต่ละโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน โดยมีคุณครูฝ่ายแนะแนวทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่การอธิบายและชี้แจงรายละเอียด พร้อมทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามแก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการอธิบายรายละเอียดและสาระสำคัญของแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจอย่างถูกต้อง
- 4) ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เมื่อครบตามจำนวนนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ค่าคะแนนและระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ จำนวน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยการศึกษานี้ได้รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา รหัส COA.1-035/2023 และเมื่อได้รับการพิจารณาตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงได้ดำเนินการขออนุญาตไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนและครูฝ่ายแนะแนวเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในกรณีที่อาสาสมัครเป็นเด็กโตแต่อายุไม่ถึง 18 ปี ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนจึงจะลงลายมือชื่อได้และผู้ปกครองจะต้องลงลายมือชื่อยินยอมด้วย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.9 อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 17 ปี ร้อยละ 32 และส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 36.3 และเคยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 70 และได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครบ 2 เข็ม ร้อยละ 91.4 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=373)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	146	39.1
หญิง	227	60.9
2.อายุ		
15	63	16.9
16	111	29.7
17	119	32.0
18 ขึ้นไป	80	21.4
3.ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	135	36.3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	118	31.7
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	119	32.0
4.ท่านเคยติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 หรือไม่		
ไม่เคยติดเชื้อ	112	30.0
เคยติดเชื้อ	261	70.0
5.การได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019		
ได้รับการฉีดวัคซีน ครบ 2 เข็ม	341	91.4
ได้รับการฉีดวัคซีน เข็มที่ 1	29	7.8
ยังไม่ได้ฉีดวัคซีน	3	0.8

2. ความรอบรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ด้านสุขภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ร้อยละ 50.94 รองลงมาอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 25.6 ระดับพอใช้ร้อยละ 18.23 และระดับไม่ดี ร้อยละ 1.88 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 20.54$, $S.D. = 3.12$) และเมื่อวิเคราะห์ความรู้ด้านสุขภาพแยกรายทักษะ พบว่า ทุกทักษะมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพรายด้านอยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านทักษะการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ($M = 15.31$, $S.D. = 2.85$) ด้านการสื่อสารเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($M = 15.14$, $S.D. = 2.63$) ด้านทักษะการตัดสินใจและการโต้ตอบคำถามเพื่อป้องกันโรค ($M = 30.18$, $S.D. = 5.26$) ด้านทักษะการจัดการตนเองเพื่อป้องกันโรค ($M = 15.65$, $S.D. = 2.77$) ด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ($M = 15.43$, $S.D. = 2.97$) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ด้านสุขภาพ (n=373)

ตัวแปร	M (S.D)	ระดับความรู้ด้านสุขภาพ n (%)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
1. ด้านทักษะการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	15.31(2.85)	123(33.0)	175(46.8)	70(18.8)	5(1.4)
2. ด้านการสื่อสารเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	15.14(2.63)	104(27.9)	196(52.5)	70(18.8)	3(0.8)
3. ด้านทักษะการตัดสินใจและการโต้ตอบคำถามเพื่อป้องกันโรค	30.18(5.26)	111(29.7)	188(50.4)	73(19.6)	1(0.3)
4. ด้านทักษะการจัดการตนเองเพื่อป้องกันโรค	15.65(2.77)	130(34.9)	174(46.6)	66(17.7)	3(0.8)
5. ด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	15.43(2.97)	123(33.0)	173(46.4)	67(18.0)	10(2.6)
ความรู้ด้านสุขภาพโดยภาพรวม	20.54(3.12)	108(28.95)	190(50.94)	68(18.23)	7(1.88)

3. พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 46.4 รองลงมาคือระดับดีมาก ร้อยละ 30.3 โดยพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 68.03 ($S.D. = 11.18$) ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละระดับพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (n=373)

ตัวแปร	M (S.D)	ระดับพฤติกรรมกำป้องกันโรค			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
พฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวม	68.03(11.18)	113(30.3)	170(46.4)	83(22.3)	7(1.0)

4.ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยภาพรวมกับพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .656$, $p < 0.001$) ดังตาราง 4

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตัวแปร	พฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		
	Pearson Correlations	p	ระดับความสัมพันธ์
ความรอบรู้ด้านสุขภาพ	.656*	.000	ระดับปานกลาง

* $p < 0.001$

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรสงคราม มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีระดับความรุนแรงส่งผลกระทบต่อทุกเพศทุกวัยมีการประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health emergency of international concern) มีการให้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ มาตรการกำป้องกัน วิธีการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดต่อผ่านสื่อต่าง ๆ ในทุกช่องทางอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสื่อออนไลน์ได้เป็นอย่างดีทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของรำพึง นุ่มสารพัฒน์ (2565) ที่ศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคโควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคโควิด 19 อยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของเอ็มอัสมา วัฒนบุรณนธ์ และคณะ (2564) ที่ศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงและพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระดับมาก

ส่วนพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากการเตรียมการเปิดภาคเรียนของทางโรงเรียนมีการย้าเตือนนักเรียนให้ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงกระทรวงสาธารณสุข มีการประชาสัมพันธ์ตลอดระยะเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางการใช้ชีวิตบนฐานวิถีชีวิตใหม่ (New normal) ที่มีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่เปลี่ยนไป เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) รวมทั้งมีมาตรการทางกฎหมายในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามให้นักเรียนได้ปฏิบัติจนคุ้นชิน สอดคล้องกับการศึกษาของจิระภา ขำพิสุทธ์ (2564) ที่ศึกษาพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า พฤติกรรมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของรำพึง นุ่มสารพัตติก (2565) ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดนครนายกมีพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง โดยพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดคือ การสวมหน้ากากอนามัยและรองลงมาคือการล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของทศพล ขำนาญกิจ และคณะ (2565) ที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากความรู้ด้านสุขภาพเป็นระดับความรู้และความสามารถ ของบุคคลในการกลั่นกรองประเมินข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ ต่อพฤติกรรมตนเอง รวมถึงการพัฒนาความรู้และทำความเข้าใจในบริบทด้านสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแรงจูงใจ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมด้วยตนเองตามแนวคิดของ Nutbeam ที่ว่าเมื่อบุคคลมีความรู้ด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดทักษะและความสามารถในการดูแล จัดการดูแลตนเองได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลและกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวกับสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของทศพล ขำนาญกิจ และคณะ (2566) ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของรำพึง นุ่มสารพัตติก (2565) ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพโดยเฉพาะด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพด้านทักษะการจัดการตนเองให้เพิ่มมากขึ้น
2. เตรียมการเปิดภาคเรียนของทางโรงเรียนควรย้าเตือนนักเรียนให้ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงกระทรวงสาธารณสุขมีการประชาสัมพันธ์ตลอดระยะเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้ปกครองและครูในโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มนักเรียนเพื่อให้ได้องค์ความรู้เป็นฐานในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และรูปแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง. https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/int_protection/int_protection_030164.pdf
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2566). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19. <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>
- กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข. (2564). การสร้างเสริมและประเมินความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมกลุ่มวัยเรียน วัยทำงาน. นนทบุรี: นิเวศธรรมดาการพิมพ์.
- กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แบบประเมินความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตาม 3อ. 2ส. ของประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ฉบับปรับปรุงปี 2563. <http://www.hed.go.th/linkHed/index/401>
- จิระภา ขำพิสุทธิ์. (2564). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 7(4), 17-28.
- ดาวรุ่ง เยาวกุล, ปาจริย์ อับดุลลาฮาซิม และนิภา มหารัซซัง. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตสุขภาพที่ 6. วารสารวิจัยและพัฒนาสุขภาพ, 15(1), 257-272.
- ทรงพรรณ จินาพงศ์ และภัทราวุธ ขาวสนิต. (2563). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพและกิจกรรมทางกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. วารสารสุศึกษา พลศึกษา และสันตนาการ, 46(2), 56-67.

- ทศพล ชำนาญกิจ, วรณวิมล เมฆวิมล กิ่งแก้ว, ปรีศนา เพียรจริง, และคณะ. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพและสาธารณสุขมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 4(2), 47-57.
- ร่าพึง นุ่มสารพัตติก. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก. *วารสารสรรพสิทธิเวชสาร*, 43(3), 91-110.
- สุภาภรณ์ วงจิ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร). ThaiLIS. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3227/3/62060668.pdf>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม. (2566). รายงานสถานการณ์การดำเนินงานการได้รับวัคซีนไวรัสโคโรนา 2019. สมุทรสงคราม: สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสงคราม.
- เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์, มิ่งขวัญ ศิริโชติ, ปณณวิชญ์ ปิยะอร่ามวงศ์ และศุภอัทธ์ สัตยเทวา. (2564). การรับรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID 19) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 9(1), 36-49.
- อินทิตา อ่อนลา และคณะ. (2565). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 (โควิด-19) ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (หน้า 920-932). มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
- Dryhurst, S., Schneider, C. R., Kerr, J., Freeman, A. L. J., Recchia, G., van der Bles, A. M., Spiegelhalter, D. & van der Linden, S. (2020). Risk perceptions of COVID-19 around the world. *Journal of Risk Research*, 23(7-8), 994-1006. <https://doi.org/10.1080/13669877.2020.1758193>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Nutbeam, D. (2000). Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. *Health Promotion International*, 15(3), 259-267.
- World Health Organization. (2020). *Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation report*. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports>